

Sya
Pilkällan

1545.
Pilkällan

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV
1545

1

Vid Sya kyrka korsas landsvägen, som går
ifrån Linköping till Mjölby, av häradsvägen som
passerar Örebro och från Sya går uppåt till Västra Harps
och Ulrikas bygder, vid Sya är det ännu den bördiga
Östgöta slätten som råder, när man lämnat Sya står
det straxt till höger om häradsvägen 3 stora lummiga
gar ekar i åkren, efter landbrukare synpunktet borde
de ej få koarsta. då deras stora lummiga kromor inte
är så nyttiga för den omgröande åkern men sägna
vet att förtälja att här möttes en gång 3 konun-
gar, och att de till minne härav planterade var sin
liten Ek planta som nu vuxit upp till stora träd. (75)
fortsätter man vägen så litet längre fram är det
nära Mogyarp en liten sämbe emellan åkrene, där
ligger den heliga Pilkällan med sitt klara friska
vatten, som ännu aldrig sinat ut, huru torr och varm
än sommaren har varit, denna källa betraktes av
folket med vördnad och ämnas offras det penningar av dem
druckit helso och kraft av dess friska vatten. Det berättas
att i forna dagar vilade sig der de främsta pil-
grimer som vandrade från Nådala Kloster till Skennin-
ge och Wadstena Kloster, en sådan pilgrim hade
med sig pilqvistar från det heligalandet. Han
planterade 12 sådana till minne av de 12 Apostlar-
na kring den klara källan, Kristus, dessa pilar äro
av en art ej vanlig i Norden, nu äro en del av

1545

dem kullfallna och bortförda, men [†] ännu
 återstår 7 pilar. På hösterna ser de väl förtor=
 kade ut, men när våren kommer står de ännu
 ut och deras ljusa friska grönska är vacker
 att se; de haon spridit sig så att man ser
 en del dylika träd vid vägen. [†] Vid
 sommaren klädes det ikring källan, aned löv
 och blommor, och ungdomspän trakten sam-
 las der att dansa och leka. —

Kungen och Trollpricken

LUNDS UNIVERSITETS
BOKVINNESARKIV

1545

33

På ett slott i Skåne nära havet bodde en ung Koning, han hade det ensligt, tyckte han, många stridsmän omkring sig, men han önskade sig en Drottning, men kunde ej finna någon, som han tyckte om, den ena var för lång, en sådan kumble stor vill jag ej have" - en annan för liten och tyck "en riktigt liten tunnare". Som slottet låg vid havet kommo många utländska fartyg dit, han talade en dag med en handelsman bland dessa, ^{dum sader} att till deras stad hade kommit en prinsessa från Norden, som hette Shepa, hon var så ställig och vacker, men hon var nog fattig och gick alltid allena; Då fick Kungen en sådan lust att se henne, och han bad den främmande handelsmannen att fråga henne om hon ville bli hans Drottning och övertale henne att komma över till Skåne. Och nästa - var när de tyska skeppet ^{kommo} tillbaka var hon med. Då Kungen fick se henne tyckte han sig aldrig hava sett en så präglad mö, och han frågade henne genast, om hon ville bli hans Drottning. Hon såg på honom, han såg så ställig och god ut, att hon genast svarade ja. Hon berättade sedan att hennes Mor ville att hon skulle gifta sig med en Kung uti Nordanskog, men han var så gammal och sig så ful och elak ut, och då de ville tvinga henne så tyckte hon ifrån dem, och kom efter många äventyr

till ett annat land. - Konungen sade, det var då,
men nu äro vi båda viga. Jag vill därför sä
da efter en kristen prest, som finnes här i landet,
han skall viga oss. Då hon hörde detta blev hon
biträksem, hon hade aldrig hört talas om
sådant, utan hon sade, att hon först måste
tala med sin mor - då sände Konungen ge-
nast en vagn förspänd med 6 hvita hästar
och åtföljd av 12 stridsmän att söka upp
hennes mor, men denna var en gammal troll-
praska, som väl visste besked om allt, ~~hon~~
hon mötte Konungens bud, men hon åkte till
en vagn förspänd med 12 hvita hästar och
hon var åtföljd av många stridsmän, det var
väl 50 sty. Hon hade omskrapat sig så att hon
sag, helt ståtlig ut, hon steg ur sin vagn och siff-
te Konungens, hon återsände sin vagn och folk
och de försöknas i näraste skog.
När hon kom till slottet emottogs hon med all
tillbörlig vördnad, men när Konungen talade om
vigseln, fann hon detta anödeligt, men hon var så be-
stämnd och dottern älskade sin Konung så högt
att ~~hon~~ ^{moder} tog, men när dagen kom, sade hon sig
vara så trött och illamående, att hon måste
lägga sig, och hon bad dottern att stoppa var
i oron, men detta gjorde inte denna, När prästen

uttalade Kristi^{mann} (Kom hon eti en sadan hufdig darr-
ning, hon visste ej varfore, konungen lade sin arm om
hennes liv, och hon stodde sig mot honom. - De
voro nu sa lyckliga, men en egenhet hade hon
da hon blev somrig och ville sova, ville hon ligga al-
deles allena, konungen lat henne allt göra, som hon
ville, men en natt da hon vel drömt något styggt
jemrade hon sig i sömnen, konungen som hörde
det gick in till henne för att fråga, om hon var sjuk
men hon hade vänt sig mot väggen och svarade ej, i sin
oro gick han in till hennes mor, ^{han} ~~var~~ det sa, att
trollen kunna väl trolla sig till vilken skynad
de vilja, när de äro vakna, men när de sova så
hava de sitt råttan setseende, när nu konungen
fick se vilket otäckt gammalt troll hon var, blev han ond
körde genast bort hemma och sade, att han skulle döda
henne om hon någonsin kam inom hans rike, hon
försvar som hon varit bortbläst och så gick han in
och berättade för sin hustru, vad han gjort, hon ble
ej ledsen, hon hade kämt avsky för sin mor, sedan
hon varit så mycket bland människor, hon gick gerne
in på konungens änskan, att omfatta hans tro och
lata prästen döpa sig, han döpte henne och kallade
henne Sigfrida. Nu levde de så lyckliga och hon fick
en son, som prästen döpte till Ragnar, sedan fick
hon följande året en son, som han döpte till Sigurd,

sedan några år därefter fick hon en liten flicka,
 men nu var konungen så bekymrad, emedan prästen
 hade begiort sig till ett främmande land, att om-
 vända hedningar. Konungen döpte henne sjels och
 kallade henne Thyra, men han var så rädd för att
 trollen skulle få makt över henne, då hon inte var rik-
 ligt döpt, så att han lät ständigt bevakas henne, ^{han} ~~man~~
 lät göra en hög mur med järnportar i kring sin träd-
 gård där fick hon springa och leka med ^{sina} ~~sin~~ äldre
 bröder, men en dag kom det en stor svart fågel.
 Han tog den lilla prinsessan och flög norrut med
 henne. När bröderna berättade detta för föräldrarna
 blev det en stor sorg. Bröderna vågade så ivrigt att de
 skulle få giva sig av att söka upp sin syster, att Ko-
 nungen slutligen gav sitt samtycke, de togo var sin
 häst och redo norrut, Slutligen kommo de till en
 stor skog, där fingo de se se en liten flicka, som pluckade
 blommor, de kände igen att det var syster, och hon blev
 så glad, när hon fick se sina bröder, de bundo sina
 hästar vid ett träd, De hörde att trollpuckan som
 och de kunde komma undan, de bad syster att
 gömma sig, sjelan kröps de upp i ett stort träd
 Ragnar kröps in i en stort torn, fågelbo, och som
 trädet var ihåligt fick han god plats där men Thyra
 klättrade upp i toppen av trädet, Trollpuckan vå-
 drade dem i och ropade Ragnar var är det! Han

Svarade - "Jag sitter i godan ro, här i ett fågelbo" - och
 då hon frågade efter Sigurd, sade han "Jag sitter i trädets
 topp, kom nu hit upp" - ja trollkatten började att
 klättra upp, men när hon kom till fågelhuset
 stak Ragnar ut två qvistar som låg i kors, då trättet
 fick se krosset stannade hon, och då det i detsamma
 kom en åskknall blev hon så rädd, att hon trillade
 ned, men reste sig och sprang mot sin kula, men
 innan hon kom dit kom det ett nytt åskdunder, och
 en blixn som dödade henne, nu blev bröderna
 så glöda, de skyndade ned ur trädets, och ropade
 på systern, de löste sina hästar och togo Teoro's
 systern framför sig på hästen - när de så kom
 hem blev det en stor glädje för föräldrarna,
 och så hörde de ej av några troll sedan.